

ЕКОНОМІЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РАЗНЫХ ГЕНОТИПОВ ЛОШАДЕЙ В ХОЗЯЙСТВАХ ТЕРНОПОЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ

И.М. Скалюк, М.С. Власюк, Т.М.Рущинская, Тернопольский институт АПВ УААН

Реформирование аграрного комплекса привело к значительному росту количества лошадей, особенно в частных хозяйствах. Возникла необходимость определить эффективность использования рабочих лошадей в хозяйствах всех форм собственности, с учетом разных генотипов, объемов основных работ, определением затрат на их содержание и количества отработанных коне-дней. Данная публикация подтверждает: содержание и использование рабочих лошадей во всех хозяйствах экономически целесообразно, особенно учитывая кризисную ситуацию с энергоносителями, рентабельность их содержания составляет от 30 до 380 процента в зависимости от эффективности использования.

Ключевые слова: помеси, генотип, экономическая эффективность, коне-дни, транспортные работы, возделывание земельных участков, порода, живая масса.

ECONOMIC EFFICIENCY OF THE DIFFERENT HORSE GENOTYPE USE ON THE ALL PROPERTY HORSE BREEDING FARM TYPES

Skalyuk I., Vlasyuk M., Rushchinskaya T.; Ternopol institute AIP, UAAS

This article presents the test data analysis on the agrarian reform execution. The procedure procures horse stock increase especially on the private horse breeding farms. Percentage equals 91%. Economic efficiency of the various horse genotypes during exploitation on the all property farm types was computed. The calculation includes management cost & labor loss per working days. The draft horse management & exploitation proved to be economically efficient on the all property farm types on account of energy supply limits due to economic crisis. Management profitability amounts 30-380% subject to exploitation intensity.

Key words: crosses, genotype, economic efficiency, breed, live weight, horse labor loss per days, transport, plot cultivation.

УДК 636.1: 631.14

СТАН КОНЯРСТВА НА ВІННИЧЧИНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Рецензент: канд. с.-г. наук Ткачова І.В.

В.Д. Судай

Вінницький державний аграрний університет

Представлено аналіз причин скорочення чисельності коней та показані напрями вдосконалення конярства у Вінницькій області. Племінне конярство представлене одним кінним заводом та 5 племінними репродукторами, де сконцентровано 10 повновікових жеребців та 95 кобил, переважно класу еліта. Наголошується на недостатній реалізації коней новоолександрівської ваговозної породи через відсутність реклами. Пропонується робоче поголів'я вдосконалювати з використанням новоолександрівської та орловської порід. Слід ввести державний контроль за ідентифікацією та племінною роботою з кіньми.

Ключові слова: коні, племінна робота, ідентифікація, робоче використання.

Вінницька область поступово нарощує виробництво продукції рослинництва, але зменшуються об'єми виробництва молока та м'яса, росте їх ціна. Різке підвищення цін на молоко і м'ясо певною мірою пояснюється зростанням вартості енергоносіїв.

Ця ж причина є перешкодою нарощуванню виробництва. Враховуючи, що Вінниччина відноситься до групи областей, в яких агропромислове виробництво є переважаючим, пошук нових шляхів скорочення витрат енергії є нагальним завданням. На наш погляд не слід повністю знімати з рахунку використання робочих коней.

Аналіз динаміки чисельності коней, починаючи з кінця першої половини 20-го століття, свідчить про стрімке зниження їх поголів'я (рис. 1).

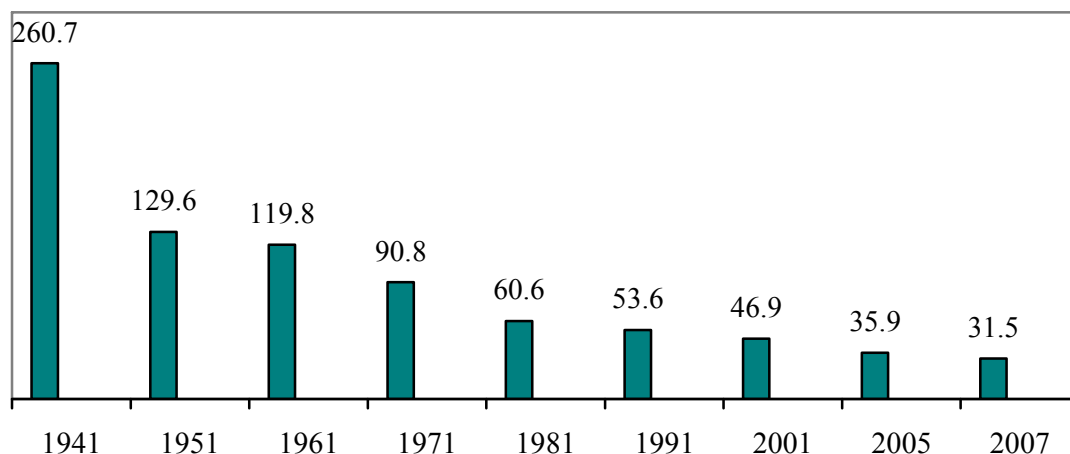

Рис. 1. Динаміка чисельності коней у Вінницькій області (всі категорії господарств), тис. голів.

Як свідчать дані графіка це зниження у Вінницькій області почалось з часів воєнного періоду, але особливо відчутним воно стало у 80-ті роки. Так, якщо в 1971 році загальне поголів'я коней в усіх категоріях господарств становило 90,8 тис. голів, то на 1 січня 2008 року всього 31,5 тис. або скоротилось майже на дві третини. Цьому є декілька причин. Якщо в 70-80-х роках причиною цього була інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, розширення застосування машин і механізмів, то в кінці 80-х і на початку 90-х років причиною став спад виробництва сільськогосподарської продукції. Центр виробничої діяльності переноситься на індивідуальне присадибне господарство та на фермерство, що почало зароджуватись. табл. 1.

1. Чисельність коней у різних категоріях господарств Вінницької області (голів)

Вид господарств	Роки			
	1998	2000	2005	2008
Державні с.-г. підприємства	605	500	365	353
Недержавні підприємства	27100	25100	10917	5686
у т.ч. фермерські	100	100	527	365
Домогосподарства	17300	20200	24604	22136
Усі категорії господарств	50700	47000	35886	28175

Як свідчать дані табл.1, чисельність коней у цілому в держпідприємствах зменшувалась, а в домогосподарствах до 2005 року зростала.

Так, у 1998 до 2005 року в домогосподарствах області поголів'я коней збільшилось в 1,4 раза, проте за 2006-2007 роки навіть у домогосподарствах їх чисельність зменшується на 10 %. Такі дані говорять про те, що потреба в робочих конях для індивідуального і фермерського господарства в даний час задовольняється поголів'ям із 22,1 тис. голів. Крім того 353 голови коней є в державних і 5 868 у недержавних сільськогосподарських підприємствах.

Нами вивчався породний склад коней області. Проте, в більшості господарств і особливо у приватному секторі ніякого зоотехнічного обліку в конярстві не існує. На підставі архівних даних встановлено, що починаючи з 30-х років ХХ століття відповідно до планового породного районування у Вінницькій області перевагу надавали розведенню коней орловських та російських рисистих порід, а для потреб Червоної Армії вирощували верхових коней. У 1940 році були організовані 1307 парувальних пунктів, на яких використовували 538 жеребців рисистих порід, 179 - верхових та 103 арденської породи.

У 1949 році із числа пробонітованих жеребців 43,8 % були віднесені до орловської та російської рисистої порід; 37,2 % - до арденської і брабансонської і тільки 7,4 % - до чистокровної верхової, всі інші займали від 0,39 до 1,16 %. Таке розмаїття порід коней у цей період пояснюється надходженням трофейних коней у повоєнний період. Проте, з часом перевага надається орловській породі і вже в кінці 60-х та на початку 70-х років число порід зменшилось, дещо підвищилась якість племінних тварин, коні стають однорідними, набирають рис, характерних для рисистих порід. Недоліком у конярстві є той факт, що в багатьох селах тварин не ідентифікують, а через відсутність жеребців та сперми кобил не покривають.

У кінці 90-х років в області створено кінний завод «Вінниччина» та працювало 9 племінних конеферм. Із числа 500 племінних коней, налічувалось 21 жеребець та 151 кобила.

Із пробонітованих 314 голів коней до орловської породи віднесені 70 голів, до російської рисистої - 92, до російської ваговозної - 70, української верхової - 78 і до інших порід - 4 голови.

Дані результатів бонітування коней племінних господарств Вінницької області, проведеного у 2007 році, наведені в табл. 2.

Як свідчать одержані дані, в області збереглось племінне конярство, діє один кінний завод і п'ять репродукторів, де зосереджено 10 повновікових жеребців та 95 кобил різних порід, які за результатами бонітування віднесені переважно до класу еліта.

У племінних господарствах найбільше коней російської рисистої породи. Тут утримують кобил - 34 голови, з яких 33 віднесені до класу еліта та 6 повновікових елітних жеребців. На другому місці за кількістю кобил стоїть українська верхова порода, 19 елітних кобил якої зосереджені в кінному заводі «Вінниччина». На жаль у цьому кінному заводі немає своїх жеребців української верхової породи і доводиться закупляти сперму в інших кінних заводах.

2. Характеристика племінних коней Вінницької області

Назва господарства	Порода коней	Жеребці		Кобили		
		всього	еліта	всього	у тому числі	
					еліта	I клас
Кінний завод «Вінниччина»	українська верхова	—	—	19	19	—
	вестфальська	1	1	9	9	—
	тракененська	—	—	5	5	—
	чистокровна верхова	—	—	4	4	—
	ганноверська	—	—	1	1	—
Репродуктор «Рідний край»	російська рисиста	3	3	25	24	1
Репродуктор СУТСП «Ел-Тур»	російська рисиста	3	3	10	10	—
Репродуктор АК «Золота нива»	орловська рисиста	2	2	14	7	7
Репродуктор СТОВ «Подільська зоря»	новоолександрівська вагозозна	2	2	12	12	—
Репродуктор ПП «Агро-центр»	новоолександрівська вагозозна	1	1	10	10	—

Тут також утримують вестфальських, тракененських і чистокровних верхових кобил, що ускладнює рішення завдань вдосконалення української верхової породи чистопородним розведенням. Такі кроки є вимушеними, розводять те, що користується попитом у даний час, адже ні для кого не є секретом, що тепер для приватних конюшень, для особистих прогулянок багатих людей в Україні західноєвропейські напівкровні коні є привабливими, хоча українські верхові ні в чому їм не поступаються, а в багатьох позиціях є кращими.

Два господарства в області займаються розведенням новоолександрівської вагозозної породи. Це коні, які задовольняють найвимогливішого сільського споживача, адже за тягловим зусиллям, спокійним темпераментом та невибагливістю до кормів вони перевершують усі інші породи. Розводять їх у двох репродукторах, разом налічується 4 жеребці та 26 кобил, усі класу еліта.

І, на кінець, орловська порода представлена в області репродуктором «Золота нива». Тут утримують 2 жеребців та 14 кобил, 7 з яких віднесені до класу еліта та стільки ж до I класу. Орловські коні на Вінниччині користуються повагою. У більшості господарств якраз і розводять коней цієї породи, або ж одержують помісі з їх участю.

У племінних господарствах області утримують цінних елітних плідників (табл. 3). Плідники в племрепродукторах відповідають за промірами і екстер'єром вимогам породи. Слід зазначити, що деякі з них вже мають критичний вік і тому їм необхідна заміна.

У кінному заводі «Вінниччина» використовують сперму плідників вестфальської породи і практично своїх плідників не тримають, застосовують штучне осіменіння маток.

3. Характеристика жеребців племгосподарств Вінницької області

Назва господарства	Кличка жеребця	Порода	Масть	Проміри, см				Оцінка за екстер'єр, балів
				Висота в холці	Коса довжина тулуба	Обхват		
						грудей	п'ястка	
П.р. «Рідний край»	Корсак, 1998 р.н.	Російська рисиста	гніда	165	167	185	22	9
П.р. «Рідний край»	Майстер, 1998 р.н.	Російська рисиста	гніда	156	159	170	19	8
П.р. «Рідний край»	Чаклун, 2000 р.н.	Російська рисиста	ворона	168	175	190	22	8
П.р. «Ел-Тур»	Беглец, 1997 р.н.	Російська рисиста	ворона	166	173	197	21,5	8
П.р. «Ел-Тур»	Ямб, 1991 р.н.	Російська рисиста	гніда	160	161	188	20	8
П.р. «Ел-Тур»	Київ, 1993 р.н.	Російська рисиста	темно- гніда	158	164	182	20	9
П.р. «Золота нива»	Капітан, 1993 р.н.	Орловська	ворона	166	175	192	22	8
П.р. «Золота нива»	Бліц, 1999 р.н.	Орловська	світло- гніда	165	176	190	22	9
П.р. «Подільська зо- ря»	Листопад, 1987 р.н.	Новоолек- санд- рівська	руда	156	168	200	25,5	8
П.р. «Подільська зо- ря»	Травень, 1984 р.н.	Новоолек- сандрівська	руда	155	166	198	23,5	8
П.р. «Агро центр»	Байкал, 1993 р.н.	Новоолек- сандрівська	руда	157	166	203	25,0	9

У племрепродукторі «Ел-Тур» роботу з молодняком проводять регулярно.

Рис. 2. Тембр - 2.19.

Коней утримують на культурному пасовищі. Молодняк добре розвинутий, оповоджений. Використовують водилки. Проводиться заводський тренінг. Штучне осіменіння та діагностику жеребності проводять з використанням УЗД. У 2007 році пройшли іподромні випробування Посейдон і Тембр, обидва 2005 року народження. Результати жеребців ще не досить високі (Тембр - 2,19), але визначена перспективність їх використання.

Керівник і спеціалісти «Ел-Туру» ставлять собі за мету одержати високі спортивні результати. Для цього конематок покривають висококласними жеребцями Ідеалом, Регістром, Мотивом, які пройшли випробування на іподромі, використовують також сперму французьких та стандарт-бредних жеребців.

Важливим показником роботи племінних господарств є реалізація

4. Реалізація племінних коней з племгосподарств Вінницької області

Назва господарства	Порода коней	Роки	
		2006	2007
К.з. "Вінниччина"	українська верхова	23	16
П.р. "Рідний край"	російська рисиста	14	—
П.р. "Ел-Тур"	російська рисиста	1	8

племінних коней. За останні два роки з кінного заводу та племінних репродукторів області реалізовано 76 голів племінних коней, у тому числі 32 голови у 2007 році (табл. 4).

Реалізація племінних коней із племгосподарств області йде повільно. Особливо погано реалізуються коні новоолександрівської вагзової породи, що пояснюється відсутністю будь-якої реклами.

Таким чином, основи для розвитку конярства в області є, проте і недоліків, які особливо проявились в останні роки, теж мають місце.

Висновки:

1. Чисельність коней у Вінницькій області скоротилось і становить 31,5 тис. голів, з яких у домогосподарствах знаходиться 22,1 тис. голів. Коней використовують в основному для виконання сільськогосподарських робіт на присадибних ділянках селян.

2. Племінне конярство зосереджено в 1 кінному заводі та в 5 племінних репродукторах, де працюють з українською верховою, російською і орловською рисистими та новоолександрівською вагзовою породами.

3. Головним завданням у конярстві області є збереження робочого поголів'я та поліпшення його новоолександрівською і орловською породами.

4. Важливим є відновлення державного контролю за ідентифікацією коней та веденням племінної роботи.

СОСТОЯНИЕ КОНЕВОДСТВА НА ВИННИЧЧИНЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ

В.Д. Судай, Вінницький державний аграрний університет

Представлен анализ причин сокращения численности коней и показанные направления усовершенствования коневодства в Винницкой области. Племенное коневодство представлено одним конным заводом и 5 племенными репродукторами, где сконцентрированы 10 полновозрастных жеребцов и 95 кобыл, преимущественно класса элита. Подчеркивается недостаточная реализация лошадей новоалександровской тяжеловазовой породы из-за отсутствия рекламы. Предлагается рабочее поголовье усовершенствовать с использованием новоалександровской и орловской породы. Следует ввести государственный контроль по идентификации и племенной работе с лошадьми.

Ключевые слова: кони, племенная работа, идентификация, рабочее использование.

HORSE HUSBANDRY IN VINNITZA AREA & DEVELOPMENTAL TRENDS

Sudaiy V.; Vinnitza state agrarian university

This article highlights the experimental research results on horse husbandry state in Vinnitza area & developmental trends. Horse husbandry activity analysis was fulfilled. Horse numbers reduction was observed. Developmental trends were defined for horse husbandry improvement in Vinnitza area. One stud & five multiplication breeding farms are located in the area. 10 stallions & 95 mares of quality class are kept on the farms & stud. Publicity drawbacks result in market sale reduction of Novo-Alexandrovskaya draft horses. Novo-Alexandrovskaya & Orlovskaya native breed crossing suggested to improve the working horse breed characteristics. Horse farm breeding program must be elaborated & implemented on the studs. Horse & all-breed register was established.

Key words: horses, breeding, identification, exploitation.

УДК 636.1.082

СТРІЛЕЦЬКИЙ КІННИЙ ЗАВОД – МИНУЛЕ І МАЙБУТНЄ (оглядова)

Рецензент: канд. с.-г. наук Россоха В.І.

Т.О.Товстокора, І.В.Ткачова

Інститут тваринництва УААН

Ю.В.Пройдисвіт, О.І.Ковальов

Стрілецький кінний завод

Стаття висвітлює історію Стрілецького кінного заводу як провідного господарства України з розведення чистокровної верхової породи коней. Проаналізовані основні етапи діяльності кінного заводу, виділені кращі вихованці заводу, які ставали рекордистами породи, переможцями та призерами традиційних призів. Проаналізовано сучасний стан Стрілецького кінного заводу на фоні економічної кризи, перспективи відновлення його роботи з удосконалення унікального вітчизняного генофонду чистокровної верхової породи коней.

Ключові слова: Стрілецький кінний завод, чистокровна верхова порода, селекційно-племінна робота, призова роботоздатність, українська верхова порода.

Стрілецький кінний завод Міловського району Луганської області був заснований у 1805 році як військово-кінський державний завод із метою вирощування верхових коней для комплектування кавалерії [1].

Історія відносить нас до другої половини XVIII-го століття, коли на місці з'єднання річок Мелової та Камишної, де знаходився хутір Волкодавів, за наказом імператриці Анни Іоанівни з 1801 року розпочате будівництво Стрілецького кінного заводу. До 1803 року частина будівель була закінчена і в завод прибула перша партія коней, відібрана з Деркульського, Скопінського, Починовського та деяких інших кінних заводів. Комплектація заводу проводилась з метою вирощування верхових коней для потреб державної армії і Стрілецький кінний завод набув статусу військово-ремонтного державного заводу.

З 1842 року військова повинність зі Стрілецького кінного заводу, як і з інших заводів Біловодської групи, була знята і весь племінний молодняк над-